

7.6.2010

Dnro 1732/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha Haapamäki

POLIISI EI SELVITTÄNYT RIITTÄVÄSTI OMAISIA KUOLEMANSYYN TUTKINNASSA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 15.5.2009 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen menettelyä. Kantelijan veli kuoli 1.11.2007 Espoossa. Poliisi ei kuitenkaan ollut ilmoittanut kuolemantapauksesta omaisille. Kantelija sai tiedon tapahtuneesta vasta, kun hän oli viikon päästä tehnyt katoamisilmoituksen veljestään.

[-]

3

RATKAISU

Ylikonstaapeli kertoo pyrkineensä selvittämään vainajan omaisia Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmästä (VTJ). Sieltä ei löytynyt tietoa omaisista. Muita toimenpiteitä omaisten löytämiseksi ei ilmeisestikään ollut tehty ennen kuin kantelija itse otti poliisiin yhteyttä.

Saadun selvityksen mukaan VTJ:ään on viety tietoja systemaattisesti vasta vuodesta 1960 lähtien. Kantelijan vuonna 1929 syntyneen veljen sukulaisten löytäminen olisi poliisin mukaan vaatinut sukuselvityksen tekemistä seurakuntien kirjonkirjoista.

Kannanotto

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain mukaan poliisin on suoritettava kuolemansyyn tutkinta muun muassa, kun kuolema on tapahtunut yllättävästi kuten nyt kyseessä olevassa tapauksessa. Kuolemansyyn selvittäminen on poliisilaissa tarkoitettua poliisitutkintaa. Poliisitutkintaan ei sovelleta hallintolakia, vaan poliisilain 37 §:n 2 momentin mukaan siinä on soveltuvin osin meneteltävä siten kuin tutkinnan suorittamisesta esitutkinnassa säädetään. Siihen, mitä tuo "soveltuvin osin" tarkkaan ottaen pitää sisällään, ei ole tässä yhteydessä tarpeen mennä. Joka tapauksessa poliisi vastaa kuolemansyyn riittävästä ja muutoinkin asianmukaisesta selvittämisestä kuolemansyyn selvittämisestä annetussa laissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Vainajan omaisille ilmoittaminen perustuu vain vakiintuneeseen poliisikäytäntöön. Laissa ei ole säädetty poliisille erityistä velvollisuutta tehdä selvityksiä vainajan sukulaisista. Käsitykseni mukaan asianmukaiseen kuolemansyyn selvittämismenettelyyn kuitenkin kuuluu, että poliisi pyrkii selvittämään vainajan omaisia ja ilmoittamaan heille kuolemantapauksesta.

Tässäkään tapauksessa ei ole sinänsä ole epäselvyyttä siitä lähtökohdasta, että jos vainajan omai-

set olisivat olleet tiedossa, heille olisi ilmoitettu kuolemantapauksesta. Kysymys onkin nimenomaan poliisin selvittämisvelvollisuuden laajuudesta.

VTJ-tiedot ovat epätäydellisiä, eikä niistä ole tässä tapauksessa käynyt ilmi omaisia. Sukuselvitysten tekeminen on luonnollisesti mahdollista, mutta esimerkiksi tässä tapauksessa omaisten tiedonsaanti ei ilmeisestikään olisi nopeutunut, vaikka sukuselvitykseen olisi ryhdytty. Kun otetaan huomioon myös tilanteen sääntelemättömyys, en katso poliisin menetelleen moitittavasti rekisterien tarkistaminen osalta.

Kantelija on kuitenkin tuonut esiin myös sen, että hänen veljellään oli matkapuhelin, jossa oli tallennettuna ns. ICE-numero (in case of emergency eli "hätätapauksen sattuessa"). Tämän lisäksi kantelija totesi, että hänen veljensä lompakossa oli ollut selvästi paperille kirjoitettuna viiden omaisen puhelinnumero, joihin ei yhteenkään edes yritetty soittaa.

Poliisilain 39 §:n 3 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus poliisitutkinnan suorittamiseksi päästä paikkaan tai alueelle, jossa tutkinnan kohteena oleva tapahtuma on sattunut, tarkastaa esineitä tai asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä tutkinnan suorittamiselle, ja tehdä tutkinnan suorittamiseksi tarvittavia kokeita sekä irrottaa ja ottaa tutkimuksia varten tarvittavia näytteitä. Toimenpiteen edellytyksenä on lisäksi, että sillä voidaan perustellusti olettaa olevan tärkeä merkitys asian selvittämisessä.

Poliisilain esitöiden mukaan ei näyttäisi olevan estettä tulkita tätä lainkohtaa esimerkiksi niin, että vainajan matkapuhelimeen tallennetut numerot voidaan tarkistaa. ICE-numeron tallentaminen matkapuhelimeen on käsitykseni mukaan viime vuosina yleistynyt ainakin Euroopassa. Se on perusteltua tulkita nimenomaisesti pyynnöksi siitä, että halutaan, että tietyille henkilölle ilmoitetaan hätätapauksista (joihin katson kuolemankin voitavan lukea).

Puhelinnumeroiden ja niiden käyttäjien selvittäminen ei ole erityisen työlästä. Korostan, että vainajan omaisten selvittämisestä eri asia on se, miten kuolemantapauksesta ilmoitetaan.

Pidän jokaisen ihmisarvon kunnioittamisen kannalta tärkeänä, että omaiset saavat viipymättä tiedon läheisensä kuolemantapauksesta. Tässä tapauksessa ei saamassani selvityksessä ole tuotu esiin perusteita sille, ettei vainajan omaisia ole yritetty väestötietojärjestelmän tietojen tarkistamista enempää selvittää.

Kun kuitenkin otetaan huomioon tilanteen sääntelemättömyys, ei menettelyä voi pitää lainvastaisena. Pidänkin riittävänä, että saatan edellä esittämäni käsitykset vastaisen varalle ylikonstaapelin ja myös Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen tietoon. Lisäksi lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi Poliisihallitukselle.